

Rapport

Een onderzoek naar het binnentreden in een woning

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klachten over de politie-eenheid Rotterdam niet gegrond.

Datum: 23 februari 2014

Rapportnummer: 2015/036

WAT IS ER GEBEURD?

De politie kreeg op een dinsdagmiddag via de meldkamer de melding binnen dat er bij de Bristol in Gorinchem iets gestolen zou zijn. Een medewerker had gezien dat er iemand hard wegliep uit de winkel, waarbij het alarm van de detectiepoortjes afging. Bij de melding werd een signalement doorgegeven van de vermoedelijke dader. Op dat moment fietste in de omgeving de zoon van verzoekster (S.) van school naar huis. De betrokken politieambtenaren die hem zagen fietsen waren van mening dat hij aan het opgegeven signalement voldeed en hebben hem daarop gevolgd naar zijn woning.

Bij de woning hebben zij S., die inmiddels binnen was, aangesproken en gevraagd of zij de woning binnen mochten komen. S. heeft hier toestemming voor gegeven. Aan zijn verzoek of zij dan wel hun schoenen uit wilden doen werd echter geen gevolg gegeven. De politieambtenaren zijn een onderzoek in de woning gestart en hebben daarbij ook in de tas van S. gekeken.

Al snel werd uit verder telefonisch contact duidelijk dat S. niet aan het signalement voldeed. Het onderzoek werd stopgezet en de politieambtenaren hebben de woning daarop weer verlaten. De moeder van S. diende over het optreden van de politie een klacht in. Tijdens de klachtbehandeling door de politie worden door de politie excuses aangeboden voor hetgeen is voorgevallen en worden er bloemen gestuurd naar verzoekster. De klachten worden daarbij wel ongegrond verklaard, omdat volgens de politie hun niets te verwijten is.

WAT IS DE KLACHT?

Verzoekster klaagt er over dat politieambtenaren van de regionale eenheid Rotterdam op 8 januari 2013 haar zoon ten onrechte hebben aangemerkt als verdachte van winkeldiefstal. Er was slechts een summier signalement van de mogelijke dader en haar zoon kwam vanuit een andere richting fietsen.

Tevens klaagt zij over de manier waarop de politieambtenaren zijn binnengetrepen in haar woning. Zo hebben zij geweigerd hun schoenen uit te doen en zijn zij doorgegaan met zoeken in de woning en de schuur nadat bekend was geworden dat haar zoon niet meer verdacht was.

STANDPUNT VERZOEKSTER

Tijdens de klachtbehandeling door de politie en het onderzoek door de Nationale ombudsman geven verzoekster en haar zoon S. aan wat hun visie is op het optreden van de politie.

S. heeft kort na het optreden opgeschreven hoe hij een en ander had beleefd. Onderweg naar huis viel het hem al op dat er veel politieauto's buiten waren. Zij waren volgens hem duidelijk ergens naar op zoek. Aangekomen bij zijn huis zag hij dat ook bij hem in de straat politieauto's langsreden. Eenmaal binnen heeft hij zijn schooltas boven neergelegd en is weer naar beneden gegaan. Hij zag toen een politieagente voor het huis staan en een andere politieambtenaar achter bij de tuin. Hij heeft daarop de voordeur geopend en gevraagd wat er aan de hand was. Op dat moment verschenen er nog drie politieauto's en werd hij door één van de aanwezige politieambtenaren aangesproken. Deze deelde hem mee dat hij werd gezocht voor een strafbaar feit dat net in de stad was gepleegd. De politieambtenaar vroeg hem of zij even zijn huis mochten onderzoeken, er waren ondertussen nog drie politieambtenaren bij komen staan. Hij heeft dat toegestaan omdat ze toch niets zouden vinden, maar wilde wel dat ze hun schoenen uitdeden. Dat hebben de politieambtenaren niet gedaan en zij zijn doorgelopen de woning in.

Nadat zij hadden rondgekeken in de woonkamer wilde de politie ook nog de tas zien die hij bij zich had gehad. Een van de agenten is toen met hem mee naar boven gelopen, een andere agent kwam ook achter hen aan. S. heeft toen alle aanwezige politieambtenaren verzocht om zijn huis uit te gaan en de tas verder buiten te onderzoeken. S. schrijft vervolgens:

"Buiten stonden inmiddels 8 hongerige agenten die een allochtoon wilden arresteren. Ze keken een beetje in de tas en beweerden dat hij vrij nieuw was en gestolen kon zijn. Dat ging voor mij te ver. Daarna wilden ze zelfs nog in de garage kijken waar ik mijn fiets had gezet. Ze keken rond en kwamen tot de conclusie dat ze de verkeerde persoon hadden. Zonder excuses liepen ze weg en gingen ze op zoek naar hun 'juiste' verdachte".

S. geeft verder aan dat de gebeurtenis hem erg heeft geraakt. Hij is mentaal kapot, heeft 8 tentamens waar hij voor moet leren en maakt zich zorgen over wat de burens gaan denken.

"Dit zal ik mijn leven nooit vergeten en de politie denkt alleen maar dat ze hun werk hebben gedaan en weten niks van wat ze mij aangedaan hebben. Vooral emotioneel om niet eens je excuses aan te bieden. Ik zou nog een telefoontje krijgen van de desbetreffende kale agent die mij beschuldigde. Hij zou zijn excuses aanbieden. Geen telefoontje gehad. Dit laat nog eens zien hoe respectloos de politiemensen in Nederland zijn."

Verzoekster geeft aan dat zij zich afvraagt waarom de politieambtenaren niet direct hebben gevraagd naar de tas. Dan waren zij er gelijk achter gekomen dat het een schooltas met boeken was en was het niet nodig geweest om het hele huis te doorzoeken. Het stoort haar heel erg dat er acht man in de woning, voor- en achtertuin zijn geweest op zoek naar een tas van de Bristol.

STANDPUNT POLITIECHEF ROTTERDAM

De Nationale ombudsman heeft in het kader van het onderzoek aan de politie een aantal specifieke vragen gesteld die zien op zowel de grondslag van de verdenking als het binnentreden in de woning. In zijn reactie is de politiechef op beide punten ingegaan.

De verdenking

De verdenking was gebaseerd op de overeenkomst van het uiterlijk van S. met het doorgegeven signalement van de vermoedelijke dader van de diefstal uit de Bristol. De politiechef geeft hierover aan dat het eerst doorgegeven signalement een manspersoon betrof, iets getint uiterlijk, mogelijk Turks, ongeveer 1.75, kort zwart haar, oranje/bruine jas en broek, bruine korte laarsjes en een zwarte schoudertas. De melder was een medewerkster van de winkelketen Bristol.

S. betreft een manspersoon, Turks uitziend, en was op dat moment gekleed in een oranje/bruine broek, bruine korte laarsjes en een zwarte schoudertas. Daarmee voldeed hij volgens de politie grotendeels aan het in eerste instantie opgegeven signalement en werd op basis daarvan aangemerkt als verdachte. Later in de woning bleek uit aanvullende informatie van de medewerker van de Bristol dat het signalement van de vermoedelijke dader niet overeenkwam met het signalement van S. Hierop was S. dan ook geen verdachte meer en werd het optreden van de politie stop gezet.

Het binnentreden in de woning

Met betrekking tot het binnentreden van de woning geeft de politiechef aan dat de betrokken politieambtenaren wilden verifiëren of S. de verdachte was. Zij hebben gevraagd of zij binnen mochten komen en hij heeft daar toestemming voor gegeven. De betrokken politieambtenaren hebben daarbij wel zoekend rondgekeken in de woning, maar hebben geen kasten of laden geopend. Terwijl men in de woning was is er telefonisch contact geweest met een medewerker van de Bristol om aanvullende informatie te verkrijgen. Toen werd duidelijk dat er sprake was van een rugtas in plaats van een schoudertas en dat de dader een jas droeg in dezelfde kleur als de broek. S. droeg een donkergrijs/zwarte jas. Op dat moment was er al in de tas van S. gekeken. Gelijk toen het de betrokken politieambtenaren duidelijk werd dat S. niet de verdachte betrof, werd hem dit medegedeeld en zijn hem excuses aangeboden.

Daarnaar gevraagd geeft de politiechef aan dat er binnen de politie geen beleid is geformuleerd met betrekking tot het betreden van woningen waar het op grond van geloofsovertuiging gewenst is om binnenshuis schoenen uit te trekken. Politievoertuigen zijn niet standaard uitgerust met plastic schoenhoesjes. De afweging om schoenen wel of niet uit te trekken dient de politieambtenaar zelf te maken, rekening houdend met zijn taakstelling en het incident waarbij hij op dat moment betrokken is. De politiechef geeft aan dat het wellicht zinvol is deze op te nemen in de standaard inventaris van politievoertuigen, zodat politiemedewerkers deze schoenhoesjes mee kunnen nemen in hun afweging met betrekking tot het betreden van woningen waar het op grond van geloofsovertuiging gewenst is om schoenen binnenshuis uit te trekken.

Afsluitend schrijft de politiechef dat politiemedewerkers dagelijks afwegingen maken afgaande op de informatie waar zij op dat moment over beschikken. De politie streeft er naar de politiemedewerkers in de uitvoering zo volledig en zorgvuldig mogelijk te informeren. In vele gevallen pakt dit goed uit, soms evenwel niet, zoals in het geval van S. Het feit dat het optreden achteraf onterecht is gebleken, doet echter niet af aan de rechtmatigheid daarvan. De politiemedewerkers hebben nadat zij constateerden dat S. niet de verdachte betrof, hun optreden uitgelegd en meermalen hun excuses aangeboden. De politiechef geeft aan dat hij echter begrijpt dat een dergelijke verdachtmaking een behoorlijke impact op een kind en diens ouders kan hebben. Hij biedt hier nogmaals zijn excuses voor aan.

OVERIGE STUKKEN

Uitdraai meldkamerregistratie

Uit de door de Nationale ombudsman opgevraagde uitdraai van de registratie door de meldkamer van de politie valt het volgende op te maken. Op 8 januari 2013 om 15:23 komt de melding binnen dat er een mogelijke diefstal heeft plaats gevonden bij de Bristol in Gorinchem. Tussen 15:23 en 15:29 wordt dan volgens de uitdraai van de meldkamer de volgende informatie doorgegeven:

- bruin oranjeachtige jas en broek
- weggerend Langedijk
- richting de molen weggerend
- zwart haar, 25 a 30 jaar
- 1.80 a 1.90
- normaal postuur
- zwarte schoudertas bij zich
- beetje getint
- waarschijnlijk Turks
- jas en broek hoorden bij elkaar, oranjeachtig
- rende door de poortjes alarm ging af
- onbekend wat gestolen is
- graag later even naar de Bristol die gaan nu checken wat er weg is

Vervolgens melden zich diverse politieambtenaren aan om te zoeken naar de mogelijke dader.

Tussen 15:35 en 15:38 wordt gemeld:

- *xxx (adres verzoekster)* zou hij naar binnen zijn gegaan.
- weten niet wat er weg is
- de man die de 205 zag had een zwarte damestas bij zich

Om 15:49 wordt dan gemeld dat het adres van verzoekster negatief is.

Mutatie rapport betrokken politieambtenaren

Door de betrokken politieambtenaren wordt een mutatierapport opgemaakt waarin wordt beschreven wat er is gebeurd. Relevant hierbij is het gedeelte waar het signalement wordt beschreven van de gezochte verdachte.

- manspersoon
- iets getint uiterlijk, mogelijk Turks
- kort zwart haar
- oranje/bruine broek
- bruine korte laarsjes (soort Uggs)
- zwarte schoudertas.

Op een gegeven moment zien de politieambtenaren een man op een fiets rijden. De fietser was een Turks uitzijnde man, met een oranje/bruine broek, bruine korte laarsjes en een zwarte schoudertas. In het mutatie rapport wordt vervolgens beschreven: "de man voldeed dus geheel aan het op dat moment bekende signalement". Deze persoon zag de politieauto rijden en keek steeds achterom naar de politieauto die hem in de gaten had." Door het verkeer kon de fietser niet staande worden gehouden en de politieambtenaren zien hem later zijn woning binnengaan.

Er wordt door de politie aangebeld bij de woning waarop S. opendoet. Zij vertellen hem dat hij voldoet aan het signalement van de dader van een diefstal. Daarnaar gevraagd geeft S. de politie toestemming om zijn woning te betreden. Gevraagd naar de zwarte schoudertas gaf S. aan dat deze op zijn slaapkamer lag en dat hij hem wilde ophalen voor hen. Collega X mocht meelopen.

"Collega Y. had op dit moment wederom telefonisch contact met een medewerker van de Bristol in verband met het signalement van de dader en mogelijke aanvullende informatie. In dit gesprek kwam naar voren dat de zwarte schoudertas toch een rugtas zou moeten zijn en de jas van de dader dezelfde kleur als de broek, dus oranje/bruin. De jas van de man waar wij nu bij stonden, bleek donkergrijs tot zwart te zijn. Ook de zwarte schoudertas kwam niet overeen. Hierop besloten rapps dat wij niet bij de juiste persoon waren en legden hem uit hoe de stand van zaken was. Rapps boden de man oprechte excuses aan en legden hem uit dat hij gezien zijn signalement net op de verkeerde plek en tijdstip was."

WAT IS HET OORDEEL VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN?

- I. "Verzoekster klaagt er over dat politieambtenaren van de regionale eenheid Rotterdam op 8 januari 2013 haar zoon ten onrechte hebben aangemerkt als verdachte van winkeldiefstal. Er was slechts een summier signalement van de mogelijke dader en haar zoon kwam vanuit een andere richting fietsen."**

Het vereiste van goede voorbereiding houdt in dat de overheid alle informatie die van belang is om een weloverwogen beslissing te nemen verzamelt. Hebben de politieambtenaren hier alle informatie die voorhanden was om tot een verdenking te komen van de diefstal bij de Bristol verzameld en zijn zij op basis hiervan terecht gekomen tot de verdenking van de zoon van verzoekster (S.)?

Ten eerste was er naar het oordeel van de Nationale ombudsman een redelijk vermoeden dat er een strafbaar feit was gepleegd bij de Bristol. Afgaande op de verklaring van de medewerkster daar, was er iemand hard weggerend waarbij het alarm afging van de detectiepoortjes bij de deur. Het signalement van de vermoedelijke dader wordt dan doorgegeven aan de op dat moment beschikbare politieambtenaren in de buurt.

Kon S. nu door de politie worden aangemerkt als verdachte van deze vermoedelijke diefstal in de zin van artikel 27 Wetboek van Strafvordering? Iemand kan slechts als verdachte worden aangemerkt wanneer er sprake is van een redelijk vermoeden van schuld. Dat vermoeden van schuld dient te steunen op specifieke feiten of omstandigheden van het geval en dient bovendien naar objectieve maatstaven gezien redelijk te zijn. Het aanmerken van iemand als verdachte omdat hij voldoet aan een signalement is mogelijk, als het signalement voldoende specifiek is. Ook andere specifieke feiten of omstandigheden kunnen daarbij een rol spelen.

Wat de politieambtenaren zelf aangeven met betrekking tot het signalement is dat de verdachte een licht getint uiterlijk had, kort zwart haar, oranje/bruine broek, bruine korte laarsjes en een zwarte schoudertas. Even later en een paar straten verderop zien zij dan S. fietsen: Turks uitzierend, oranje/bruine broek, donkergrijze/zwarte jas, zwarte schoudertas, bruine korte laarsjes. Gezien de feiten en omstandigheden is de Nationale ombudsman van oordeel dat het opgegeven signalement voldoende specifiek was om S. als verdachte aan te merken.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. *"Tevens klaagt zij over de manier waarop de politieambtenaren zijn binnengetroten in haar woning. Zo hebben zij geweigerd hun schoenen uit te doen en zijn zij doorgestaan met zoeken in de woning en de schuur nadat bekend was geworden dat haar zoon niet meer verdacht was."*

Het evenredigheidsvereiste houdt in dat de overheid een middel kiest om haar doel te bereiken dat niet onnodig ingrijpt in het leven van de burger en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Bij het binnentreden in een woning, ook als dat rechtmatig is, zal de politie er voor zorg moeten dragen dat de wijze waarop men de woning betreedt in verhouding is met het doel wat men hoopt te bereiken.

Hebben de politieambtenaren het belang van de opsporing van een winkeldiefstal bij de Bristol afgewogen tegen de inbreuk op de privacy van S.? Factoren die hier naar het oordeel van de Nationale ombudsman een rol dienen te spelen zijn de mate van verdenking, de ernst van het strafbare feit en de wijze waarop men binnentreedt. Op basis van het signalement kon S. als verdachte worden aangemerkt. Ook bestond er nog een heterdaadsituatie waardoor de politieambtenaren een zelfstandige bevoegdheid hadden om een verdachte aan te houden.

Als de verdachte onder deze omstandigheden toestemming geeft om de woning te betreden maar daarbij aangeeft dat hij graag wil dat de politieambtenaren hun schoenen uit doen, zullen zij daar in ieder geval serieus over na moeten denken. Het is bekend dat het bij bepaalde geloofsovertuigingen gewenst is om de schoenen binnenshuis uit te trekken. Dit opvatten als slechts een vriendelijk verzoek dat zonder probleem terzijde geschoven kan worden, is naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet juist. Wel steekhoudend is het argument dat het voor de politie niet altijd mogelijk is om de schoenen uit te trekken, omdat men in staat moet zijn snel de woning te verlaten op het moment dat hun inzet met spoed elders nodig is, of omdat men rekening moet houden met de mogelijkheid dat de verdachte zich aan zijn aanhouding probeert te onttrekken door hard weg te lopen. Ieder keer weer zal de politie de concrete omstandigheden van ieder geval moeten afwegen en bepalen of het mogelijk is om te voldoen aan het verzoek van verdachten of niet-verdachten om de schoenen binnenshuis uit te trekken. Nu de betrokken politieambtenaren op dat moment belast waren met een dienst in de noodhulp en derhalve verantwoordelijk waren om als eerste te reageren op een melding waar met spoed op gereageerd moet worden, kan de Nationale ombudsman zich voorstellen dat men de hoge veterschoenen niet uittrekt. Het zou te lang duren om deze bij een spoedmelding weer aan te doen.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Wellicht is het in dit kader wel een overweging om plastic schoenenhoesjes standaard in de politievoertuigen mee te nemen zodat men, als dat mogelijk is, deze om de schoenen kan doen zodat de woning niet wordt verontreinigd. Deze hoesjes zijn immers snel genoeg af te doen in het geval men met spoed naar een andere melding moet. Natuurlijk

laat dit onverlet dat er omstandigheden zijn dat de politie ook hier niet aan kan voldoen, omwille van de veiligheid van hen dan wel van anderen. Maar het zou in deze situatie toch een mooie oplossing zijn geweest.

CONCLUSIE

De klacht over het optreden van ambtenaren van de politie-eenheid Rotterdam is:

- niet gegrond met betrekking tot het aanmerken van S. als verdachte.
- niet gegrond met betrekking tot de wijze waarop de politie is binnengetreten in de woning.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,
waarnemend ombudsman